

5. ENDÜSTRİYEL HAMMADDELER SEMPOZYUMU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

İki yılda bir düzenlenen Endüstriyel Hammaddeler Sempozyumunun 5.si 13-14 Mayıs 2004 tarihlerinde İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Sabancı Kültür Merkezinde gerçekleştirilmiştir.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası İzmir Şubesi ile Dokuz Eylül Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü'nün işbirliği sonucu düzenlenen sempozyumda, Aşındırıcı hammaddeler, Dolgu hammaddeleri, Cam hammaddeleri, Çimento hammaddeleri, Kimya ve Kozmetik Sanayi hammaddeleri, Refrakter hammaddeleri, Seramik hammaddeleri, Süstaşları, Tuzlar ve Yapı malzemesi hammaddeleri olmak üzere 10 konu başlığı altında 60 bildiri ve poster sunulmuştur.

Sergide Aksa-Magnet, Atlac Copco, Borusan, Burçelik, Eriez, Eti Maden İşletmeleri, Ezgi & Özgü,

Mapek, MTM Makine, Nitromak, Tüfekçioğlu, Verim Mühendislik firmalarının ürün ve ekipmanları tanıtılmıştır.

14 Mayıs Cuma günü düzenlenen "Endüstriyel Hammaddelerin Ulusal Madencilik Politikamızdaki Önemi" konulu panele Prof. Dr. Ali AKAR panel yöneticisi olarak, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Mehmet TORUN, Maden İşleri Genel Müdürü Yener CANDER, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürü Yunus ŞİRİN, EBSO Maden İstihraç Sanayi Meslek Komitesi Başkanı Osman AYDIN, Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim üyesi Doç. Dr. Mustafa TOPALOĞLU ise panelist olarak katılmışlardır.

**TMMOB
Maden Mühendisleri Odası İzmir Şubesi**

5. ENDÜSTRİYEL HAMMADDELER SEMPOZYUMU AÇILIŞ KONUŞMASI

Hepinizi Maden Mühendisleri Odası ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Doğal kaynakların, insanların yaşamındaki önemi herkes tarafından bilinmektedir. Çağdaş bir yaşam için madencilik faaliyetleri vazgeçilmezdir. Bugün yaşamımızda kullandığımız ürünlerin hemen hemen tamamı madencilik faaliyetlerinin birer sonucudur. Madenler, milyonlarca yılda oluşan ve tüketildiklerinde yenilenemez kaynaklardır.

Bu kadar önemli kaynakların üretimi ve değerlendirilmesi, mutlaka etkin bir planlama ve denetim gerektirmektedir. Madencilik sektörünün önemi, madenleri üretilen kendi ülke sanayisinde kullanıldığı ve uç ürün üretildiği ölçüde artar. Bunun için de madencilik sektörünün; sanayi, enerji, kimya, tarım ve inşaat gibi diğer sektörlerle entegrasyonu şarttır. Aksi halde madenler hammadde olarak gelişmiş ülkelere ihraç etmek durumunda kalınır. Sonuç olarak ta, ülke kaynaklarını başkalarının yarar için transfer etme durumuna düşülür.

Sayın konuklar,

Kalkınma modellerini; öncelikle öz kaynaklarına dayandıran ülkeler, kalkınma süreçlerini sancısız tamamlayabilmektedirler. Bu yapının oluşturulabilmesi için öncelikli olarak ulusal bir kalkınma modelinin benimsenmesi gerekmektedir.

Ülkemiz, kendi ulusal kalkınma modelini oluşturamamış, uzun yıllardır IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası finans örgütlerinin güdümünde ekonomik ve sosyal politikalar uygulamaktadır. Bunun sonucu olarak; ülkemiz yaşam kalitesi açısından 173 ülke içinde 94. sıraya düşmüş, toplam borcumuz 300 milyar dolara ulaşmıştır. Dış ticaret açığımız 20 milyar dolar geçmiştir.

İşsizlik, genç nüfus içinde % 20 gibi ürkütücü boyutlara ulaşmış, emek yoksullaşmış ve gelir dağılımı ciddi biçimde bozulmuştur.

Ekonomimiz; sanayileşme ve üretim artışı üzerine kurulamayınca sıcak para hareketleriyle dalgalanmalar yaşanmakta, bunun sonucunda da krizler sürekli hale

gelmektedir. Bugünlerde yaşanan sıcak para çıkışına bağlı olarak yaşanan cari işlem açığının büyümesi de borçlanmamızı katlamış ve yaşamımızı ve geleceğimizi olumsuz etkilemiştir.

Sayın konuklar,

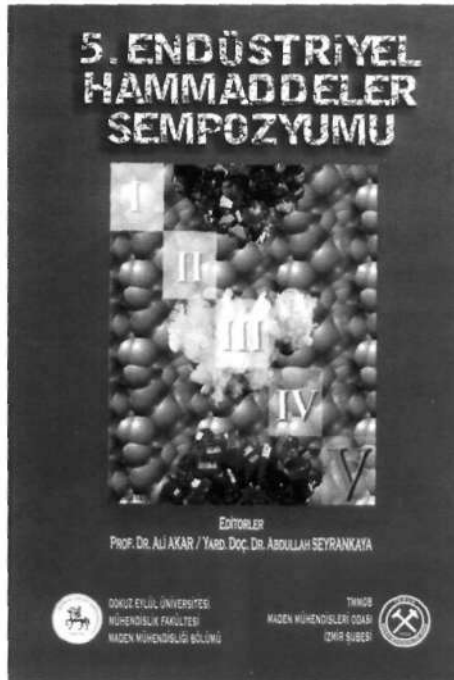
Dün Afrika'daki ve Latin Amerika'daki doğal kaynaklara ulaşmak için her türlü hukuksuzluğu yapan emperyalist ülkeler, bugün de değişik gerekçelerle Afganistan'da, Ortadoğu'da ve Irak'ta oyun tezgahlamaktadırlar. Özgürlük getirme vaadiyle komşularımıza saldıran ve bizi de kirli savaşlarına alet etmek isteyenler, bugün yaptıkları insanlık dışı vahşeti pervasızca sürdürmektedirler. Asıl amaçlarının zengin petrol kaynaklarının paylaşımı olduğu artık herkes tarafından görülen bu saldırıyı ve insanlık dışı uygulamaları bir kez daha kınıyoruz. Bu olay, doğal kaynakların önemini ve korunması gerektiğini bizlere bir kez daha hatırlatmaktadır.

Ülkemiz, 50'nin üzerinde mineral çeşitliliğine sahip olup, potansiyel olarak ta bir çok mineral açısından dünyada ön sıralarda yer almaktadır.

Ancak bu avantajımızı yeterli derecede kullandığımız söylenemez. Gelişmiş ülkelerde madencilik sektörünün GSMH'daki payı % 8'lerde iken ülkemizde bu oran %1 düzeyindedir. Bu rakama imalat sanayi içinde gösterilen cam, çimento gibi mamuller eklense dahi yine de istenilen seviyelere gelinmediği açıktır. Bu noktada yapılması gereken, ülkemizin gelişmesinde doğal kaynaklarımızın ekonomik katkısını verimli şekilde sağlayacak ciddi, tutarlı bir madencilik politikasının oluşturulması ve uygulanmasıdır.

Hurdaya dayalı demir-çelik Liritemi, doğal gaz dayalı elektrik üretimi, kömür ve petrokok ithalatı gibi yanlış uygulamalardan bir an önce vazgeçilmeli, yerli kaynaklarımıza öncelik veren uç ürünlere yönelik çalışmalar acilen başlatılmalıdır.

Ülkemiz endüstriyel hammaddeler açısından da şanslı bir konumdadır. Sanayileşme ile birlikte daha büyük mik-

ETKİNLİKLER

tartarda kullanılmak zorunda olan bu minerallerin değeri gün geçtikçe artmaktadır. Ancak, ülkemizde 25 yıldır arama yapılamadığından bu kaynakların gerçek miktarı ve kalitesi tam olarak bilinmemektedir. Bilinen kaynaklar da üzülmeye sebep olmak gerekir ki, yanlış bir rekabet ortamında hammadde olarak ve değerinin çok altında ihraç edilmektedir. 2000 yılında feldspat ihracatımız, 40 milyon dolara ulaşmıştır. Ancak son yıllardaki ihracattaki miktar olarak artış, parasal artışa yansımamıştır. Feldspat üreticilerimiz, gereksiz rekabete girmiş, tonu 10 dolarlardan ürün ihraç etmişlerdir. Bu durum 70'li yıllardaki bor madeninde yaşanan ortamı hatırlatmaktadır. Bu yanlış uygulamadan bir an önce vazgeçilmeli ve üreticiler uzun vadeli planlamalarla kaynakları rasyonel kullanmanın yollarını bulmalıdırlar. Devlet, bu konuda denetleyicilik görevini yerine getirmelidir. AR-GE çalışmaları hızlandırılmalı, daha fazla istihdam ve katma değer yaratacak uç ürünlere yönelinmelidir Arama çalışmalarına tekrar başlanmalı, yeni rezerv bulunabilecek sahalar araştırılmalı, bilinen rezervler görünür hale getirilmelidir.

Bugün gelinen noktada çevresel değerleri yok sayarak, hiçbir faaliyet yapılamayacağı gibi madencilik yapılması da mümkün değildir. Sürdürülebilir madencilik yapılması

bilmesi için üretim esnasında ve sonrasında çevreyi koruyucu önlemlerin alınması sektörün rahat çalışmasının önünü açacaktır. Bu anlamda, "ya madencilik ya çevre" dayatması yerine, ikisinin de beraberce yürütülebileceği çalışmaların mümkün olabileceğini göstermek sektörün görevleri arasındadır.

Dünyada hammadde ihraç ederek gelişmiş bir ülke örneği yoktur. 2003 yılında tüm madenlerimizden elde edilen ihracat geliri 700 milyon dolar olmuştur. Aynı yılda sadece kömüre verilen döviz miktarı 1 milyar dolar civarındadır. Bu nedenle madenlerimizi, sanayimizde kullanılacak şekilde planlamak önemlidir. İşsizliği azaltacak, bölgesel eşitsizlikleri giderecek, ulusal gelirimizi yükseltecek politikaların oluşturulması ve uygulanması hayati önem arz etmektedir. Bu çalışmalar sırasında Maden Mühendisleri Odası olarak, üzerimize düşen görevi bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da yapacağımızı bildirir, hepinize saygılar sunarım.

Mehmet Torun
Maden Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

5. ENDÜSTRİYEL HAMMADDELER SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Ülkemiz, 50'nin üzerinde mineral çeşitliliğine sahip olup, bazı mineraller bakımından dünyada ön sıralarda yer almaktadır. Ancak, bu avantajımızı yeterince kullanabildiğimiz söylenemez. Madencilik sektörünün Gayri Safi Milli Hasıla içerisindeki payı gelişmiş ülkelerde %8'lere kadar yükselirken, ülkemizde bu oran %1'in altına inmiştir. Ülkemiz madencilik sektörü, bir türlü istenilen seviyelere getirilememektedir. Bunun temel nedeni, doğal kaynaklarımızın ülkemiz kalkınmasına olan ekonomik katkısını artırmaya yönelik ciddi, tutarlı bir madencilik politikasının ortaya konulamamış olmasıdır.

Ülkemiz, endüstriyel hammaddeler bakımından da oldukça şanslı bir konumdadır. Sanayileşme ile birlikte giderek daha büyük miktarlarda kullanılmak zorunda olan endüstriyel hammaddelerin değeri gün geçtikçe artmaktadır. Ancak, ülkemizde en az 25 yıldır maden aramalarından vazgeçilmiş olması nedeniyle, bu kaynakların gerçek miktar ve kalitesi tam olarak bilinmemektedir. Bilinen kaynakların da akılcı bir kullanımının olduğu söylenememektedir.

Madencilik sektöründe üretimin hedefi dış satım değil, ülke sanayi sektörleri olmalıdır. Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, fazla miktarlarda

üretip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, ancak, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasındadır. Bu çerçevede, madencilik sektörünün planlanmasında ülke sanayi sektörleri ile entegrasyon ön planda tutulmalıdır. Sanayi sektörleriyle bütünlük bir madenciliğin yapılamıyor olması, endüstriyel hammadde üretiminin yurt içinde sanayi ürünlerine dönüştürülmeden ham olarak dışarıya satılmaları sonucunu doğurmaktadır. Bu olgunun en tipik örneği feldspat sektöründe yaşanmaktadır. Feldspatlar, hatalı bir rekabet ortamında hammadde olarak ve değerinin çok altında ihraç edilmektedir. Feldspat sektörünün bugün içinde bulunduğu durum, 70'li yıllardaki bor madenlerinin durumunu akla getirmektedir. Sektörde tekelleşme eğilimleri mevcuttur, tekelleşme engellenmelidir. Kaynaklarımızın akılcı olmayan yöntemlerle israf edilmesine son verilmeli, uzun vadeli planlamalarla kaynakların rasyonel kullanımları sağlanmalıdır. Bu hususta etkin kamu denetimi vazgeçilmez olmalıdır.

Aşağıda, endüstriyel hammaddeler sektörünün mevcut sorunlarının çözümüne yönelik olarak, Maden Mühendisleri Odası'nın temel saptama ve önerileri sunulmaktadır.

1) Endüstriyel hammaddeler sektöründe, üretim ve kalite artışı ile sanayi sektörleri ile entegrasyonu

amaçlayan kısa, orta ve uzun dönemli stratejik planların, bir "Ulusal Madencilik Politikası" temelinde geliştirilerek süratle uygulamaya konulması, gerek toplumun gerekse madencilik sektörünün gelişimi bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede, sanayi sektörleri ile entegre çalışacak projeler, öncelikle teşvik edilmelidir. Söz konusu teşviğin, "Ulusal Madencilik Politikası" temelinde geliştirilen stratejik planlar çerçevesinde olması, istenilen etkililik düzeyini sağlayacaktır.

2) Sektörde, üretimin verimliliğini artırmak amacıyla üretim yöntemlerinin geliştirilmesine önem verilmelidir. Ocak işletme yöntemlerinin sürekli geliştirilmesi rekabet şansını artırmaktadır. Bu amaçla yapılacak araştırma ve geliştirme çalışmaları, devlet tarafından desteklenmelidir.

3) Madencilik sektörünün önündeki mevzuat karmaşası bir an önce ortadan kaldırılmalıdır. Sektörde, Maden Kanunu'nun uygulanmasını kolaylaştırmak bakımından bürokrasi azaltılmalıdır. Yasal mevzuatın uygulanması ve uygulamaların denetlenmesi bakımından, mevcut yönetsel yapıların yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Maden Kanununu uygulamakla görevli kuruluş yeniden yapılandırılarak taşra teşkilatı oluşturulmalı, yerinden ve etkin denetim sağlanmalıdır. Bu kurumun teknik eleman gereksinimi karşılanmalı, sektörde mevcut diğer kamu kuruluşlarındaki bilgi birikiminden yararlanmasına yönelik düzenlemeler ve gerekli eşgüdüm sağlanmalıdır.

4) Madencilik sektöründe aramalar uzun yıllardır ihmal edilmektedir. Aramalarla ilgili etkin yasal ve yönetsel yapıların hızla tesisi ve çağdaş teknolojilerin kullanıldığı arama faaliyetlerinin, kamu denetiminde ve mutlak rasyonel bir stratejik plan çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir.

5) Madencilik sektöründe aramadan nihai ürüne kadar her aşamada ileri teknoloji kullanımı yaygınlaşılmalıdır. Gerek üretim ve kaynak performansının iyileştirilmesine, gerekse yeni ürünlerin elde edilmesine yönelik olarak gelişmiş teknolojilerin kullanımı, sektörün ülke kalkınmasına katkısı bakımından önemlidir. Sektörde yüksek teknoloji kullanımı ve üretilmesine yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarına öncelik verilmelidir. İleri üretim teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımı, daha temiz ve daha etkin madencilik süreç ve ürünlerinin temini bakımından önkoşuldur. Madencilik sektöründe, bilim ve teknolojiyi süratle ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürebilme mekanizmaları hayata geçirilmeli, araştırma ve geliştirme faaliyetleri teşvik edilmelidir. Bu çerçevede, üniversite-sektör işbirliğini, sektörün gereksinimleri doğrultusunda geliştirmek önemlidir. Sektörün kullanabileceği bilim ve

teknoloji üretimine yönelik araştırma-geliştirme faaliyetleri için, üniversite-sanayi ortak araştırma merkezleri, teknoloji geliştirme bölgeleri kurulmalıdır.

6) Gelişmiş teknoloji kullanımı ve yeni teknolojilerin geliştirilmesi, sektöre önemli katkılar yapacak yeni fırsatlar yaratacaktır. Bu çerçevede söz konusu teknolojilere uyum sağlayacak ve bunları kullanabilecek iyi eğitilmiş işgücünün varlığı önemlidir. Madencilik faaliyetlerinin kaynak kaybına yol açmadan, çevreyle barışık, akılcı ve ekonomik kurallara göre ve iş güvenliği ve işçi sağlığı esasları çerçevesinde yürütülmesi bilimsel ve teknik bilginin kullanımı ile mümkündür. Bu durum, sektörde bilim ve teknolojinin uygulayıcısı olan maden mühendisinin istihdamını gerekli kılmaktadır. Sektörde maden mühendisinin istihdamının süratle artırılması, genel verimliliğin artışı bakımından son derece önemlidir.

7) Sektörde pazarlama kavramının kapsamlı bir çerçevede ele alınması, gerek mevcut gerekse gelişen pazarların yakından takip edilerek değişikliklere uygun stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir. Mevcut pazar payının artırılması amacıyla işlenmiş ürün kapasitesinin ve ürün çeşitliliği ile ürün kalitesinin artırılmasına yönelik yatırımlar yapılmalı, pazarlama stratejileri oluşturulmalı ve etkin dağıtım ağı kurulmalıdır.

8) Çevre faktörü göz ardı edilerek madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi, içinde bulunduğumuz yüzyılda mümkün değildir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı içerisinde ya madencilik ya çevre dayatması bulunmamaktadır. Madencilik sektöründe, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek, aksine genel anlamda sektörün gelişimine yönelik katkıyı yapacaktır. Bu çerçevede, sektörde, atıkların değerlendirilmesi, görüntü kirliliğinin önüne geçilmesi ve çalışılan alanların yeniden düzenlenerek doğaya geri kazandırılması önemli görülmelidir.

9) Toplumsal, ekonomik ve çevresel bakımdan sürdürülebilir bir madencilik sektörünün gelişimi; devlet, sektörde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin yapıcı işbirliği ile mümkündür. Söz konusu tarafların doğrudan katılımları olmaksızın hazırlanacak herhangi bir sektör planının ya da plan uygulamasının başarılı olması mümkün görülmemektedir.

**Maden Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu**